

COMMISSIE VOOR BOEKHOUDKUNDIGE NORMEN

CBN-advies 2013/5 - De aandeelhoudersstructuur van ondernemingen: opname in de toelichting van de jaarrekening

Advies van 4 maart 2013

- I. Inleiding
- II. Kennisgevingsplicht
 - A. Belangrijke deelnemingen
 - 1. Kennisgeving van belangrijke deelnemingen in genoteerde naamloze vennootschappen
 - 1.1. Artikel 514 Wetboek van Vennootschappen (hierna: W.Venn.)
 - 1.2. Wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan de aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt en houdende diverse bepalingen (hierna: Transparantiewet)⁶.
 - 2. Kennisgeving van belangrijke deelnemingen in naamloze vennootschappen die niet genoteerd zijn in de zin van artikel 4 W.Venn.
 - 2.1. Opt-in of vrijwillige statutaire verruiming
 - 2.2. Multilaterale handelsfaciliteiten (MTF)¹⁵
 - 3. Anti-witwaswetgeving
 - B. Kruisparticipaties
 - 1. Kennisgeving op grond van artikel 631 W.Venn.
 - 2. Kennisgeving op grond van artikel 632 W.Venn.
- III. Openbaarmaking door vermelding in de toelichting
 - A. Wettelijke bepalingen
 - 1. Belangrijke deelnemingen (Transparantiewetgeving)
 - 2. Kruisparticipaties
 - B. Specifieke regels m.b.t. de vermelding van de aandeelhoudersstructuur in de toelichting³¹

I. Inleiding

1. Zowel het volledig als het verkort model van de jaarrekening bevat in de toelichting (VOL 5.7 en VKT 5.3) gegevens betreffende de "Aandeelhoudersstructuur van de onderneming op de datum van de jaarafsluiting, zoals die blijkt uit de kennisgevingen die de onderneming heeft ontvangen". Het is namelijk zo dat op basis van specifieke Belgische regelgeving in bepaalde gevallen door de aandeelhouders aan de emittent van de betreffende aandelen een kennisgeving moet worden gedaan. Wanneer deze emittent zijn statutaire zetel in België heeft en dus een jaarrekening moet opstellen conform de Belgische wetgeving, dan zal in de toelichting bij deze jaarrekening een overzicht van de aandeelhoudersstructuur, gebaseerd op de ontvangen kennisgevingen, moeten worden gegeven.

Het is de bedoeling van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen om in dit advies te preciseren in welke gevallen de Belgische wetgeving een verplichting tot kennisgeving oplegt (zie II. Kennisgevingsplicht) en op basis van welke wettelijke bepalingen een vermelding in de toelichting vereist is (zie III. Openbaarmakingsplicht).¹

II. Kennisgevingsplicht

2. De verschillende gevallen waarin ondernemingen via een kennisgeving door andere ondernemingen of natuurlijke personen informatie ontvangen over hun aandeelhoudersstructuur, worden in dit advies opgedeeld in twee groepen: belangrijke deelnemingen en kruisparticipaties.

A. Belangrijke deelnemingen

- 1. Kennisgeving van belangrijke deelnemingen in genoteerde naamloze vennootschappen
 - 1.1. Artikel 514 Wetboek van Vennootschappen (hierna: W.Venn.)
- 3. Op grond van artikel 514 W.Venn. moeten personen die overgaan tot de verwerving of overdracht van stemrechtverlenende effecten die

al dan niet het kapitaal vertegenwoordigen in naamloze vennootschappen waarvan alle of een deel van de aandelen of certificaten die deze aandelen vertegenwoordigen zijn toegelaten tot de verhandeling op een markt als bedoeld in artikel 4 W.Venn.², van deze verwerving of overdracht kennisgeven aan de financiële toezichthouder (FSMA³) en aan de emittent in de gevallen en volgens de modaliteiten omschreven door de wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen (zie infra, randnr. 4).⁴ Deze verplichting geldt ook voor personen op wie de wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen een kennisgevingsplicht oplegt in andere gevallen.⁵

1.2. Wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan de aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt en houdende diverse bepalingen (hierna: Transparantiewet)⁶.

4. Voor wat betreft deelnemingen in emittenten⁷ die hun statutaire zetel in België hebben is volgens de Transparantiewet een kennisgeving vereist telkens wanneer een natuurlijke of rechtspersoon rechtstreeks of onrechtstreeks stemrechtverlenende effecten van deze emittent verwerft, wanneer de stemrechten verbonden aan de stemrechtverlenende effecten die hij houdt 5 % of meer bereiken van het totaal van de bestaande stemrechten.⁸ Deze kennisgeving is eveneens verplicht wanneer ten gevolge van de rechtstreekse of onrechtstreekse verwerving van stemrechtverlenende effecten het aantal stemrechten 10 %, 15 %, 20 % enz. (telkens per schijf van 5 procentpunten) van het totaal van de bestaande stemrechten bereikt of overschrijdt.⁹ Een zelfde kennisgeving is eveneens verplicht bij overdracht, rechtstreeks of onrechtstreeks, van stemrechtverlenende effecten, wanneer als gevolg hiervan de stemrechten dalen onder één van de bovenvermelde drempelwaarden.¹⁰

Wanneer voor de eerste maal aandelen van een emittent tot de verhandeling op een gereguleerde markt worden toegelaten, wordt eenzelfde kennisgeving verricht door elke natuurlijke of rechtspersoon die op dat ogenblik, rechtstreeks of onrechtstreeks, stemrechtverlenende effecten houdt van deze emittent, wanneer de stemrechten verbonden aan die stemrechtverlenende effecten 5 % of meer vertegenwoordigen van het totaal van de bestaande stemrechten.¹¹

Wanneer ten gevolge van gebeurtenissen die de verdeling van de stemrechten hebben gewijzigd het percentage van de stemrechten verbonden aan de rechtstreeks of onrechtstreeks gehouden stemrechtverlenende effecten de eerder genoemde drempelwaarden bereikt, overschrijdt of onderschrijdt, is een zelfde kennisgeving verplicht, ook al vond er geen verwerving of overdracht plaats.¹²

Wanneer natuurlijke of rechtspersonen een akkoord van onderling overleg sluiten, wijzigen of beëindigen, is een zelfde kennisgeving verplicht wanneer, als gevolg daarvan, het percentage van de stemrechten waarop dit akkoord slaat, dan wel het percentage van een bij het akkoord betrokken partij, een van de eerder genoemde drempelwaarden bereikt, overschrijdt of onderschrijdt, ook al vond er geen verwerving of overdracht plaats. Wanneer natuurlijke of rechtspersonen een akkoord van onderling overleg wijzigen, is een zelfde kennisgeving eveneens verplicht wanneer, als gevolg daarvan, de aard van het akkoord van onderling overleg wijzigt.¹³

Overeenkomstig artikel 18 van de Transparantiewet kunnen de statuten van emittenten naar Belgisch recht lagere drempels invoeren alsook drempels die gelegen zijn tussen de wettelijke percentages.¹⁴

2. Kennisgeving van belangrijke deelnemingen in naamloze vennootschappen die niet genoteerd zijn in de zin van artikel 4 W.Venn.

2.1. Opt-in of vrijwillige statutaire verruiming

5. Artikel 515 W.Venn. bepaalt dat de artikelen 6 tot 17 van de Transparantiewet statutair geheel of ten dele van toepassing kunnen worden verklaard op naamloze vennootschappen waarvan geen aandelen of certificaten die deze aandelen vertegenwoordigen genoteerd zijn in de zin van artikel 4 W.Venn. In dit geval kunnen de statuten andere quota en andere termijnen bepalen dan voorgeschreven door voornoemde artikelen. Deze quota mogen evenwel niet lager zijn dan 3 %.

2.2. Multilaterale handelsfaciliteiten (MTF)¹⁵

6. Gelijklopende regels gelden voor de kennisgeving van belangrijke deelnemingen in op Alternext genoteerde vennootschappen. In uitvoering van artikel 4, derde en vierde lid van de Transparantiewet, bepaalt artikel 5 van het koninklijk besluit van 21 augustus 2008 houdende nadere regels voor bepaalde multilaterale handelsfaciliteiten¹⁶, namelijk het volgende:

- De artikelen 3, behoudens § 1, 2° en 3°, 4, 6 tot 16, 17, behoudens het vierde lid, 23, 24 en 26 tot 28 van de wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen zijn van toepassing met betrekking tot de emittenten waarvan aandelen tot de verhandeling op Alternext zijn toegelaten, met dien verstande dat elke verwijzing naar een gereguleerde markt of naar een Belgische gereguleerde markt dient te worden begrepen als een verwijzing naar Alternext.
- De artikelen 3 tot 28 van het koninklijk besluit van 14 februari 2008 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen zijn van toepassing met betrekking tot de emittenten waarvan aandelen tot de verhandeling op Alternext zijn toegelaten met dien verstande dat:

1° elke verwijzing naar een gereguleerde markt of naar een Belgische gereguleerde markt dient te worden begrepen als een verwijzing naar Alternext;

2° de verwijzing in artikel 23 van voornoemd koninklijk besluit naar artikel 35 van het koninklijk besluit van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt

moet worden gelezen rekening houdend met artikel 4, § 1, tweede lid, 8°;
3° de verwijzing in artikel 24 van voornoemd koninklijk besluit naar artikel 41 van het koninklijk besluit van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt moet worden gelezen rekening houdend met artikel 4, § 1, tweede lid, 10°.

- De in de voornoemde wet van 2 mei 2007 en het voornoemde koninklijk besluit bedoelde drempels van 5 %, 10 %, 15 %, 20 % enzovoort, telkens per schijf van 5 procentpunten, worden echter vervangen door de drempels van 25 %, 30 %, 50 %, 75 % en 95 %.

7. De Commissie wenst op te merken dat, hoewel artikel 5 van het koninklijk besluit van 21 augustus 2008 houdende nadere regels voor bepaalde multilaterale handelsfaciliteiten de regels inzake statutaire drempels uit artikel 18 van de Transparantiewet niet van toepassing verklaart, deze vennootschappen wel toepassing kunnen maken van artikel 515 W.Venn.

8. Voor andere multilaterale handelsfaciliteiten (bv. Vrije Markt, Trading Facility en Easynext) worden de regels van de Transparantiewet niet van toepassing verklaard.

3. Anti-witwaswetgeving

9. Naar aanleiding van de wijziging¹⁷ van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme¹⁸ werd in het W.Venn. een nieuwe kennisgevingsplicht ingevoerd. Artikel 515bis W.Venn. bepaalt sinds deze wijziging dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die stemrechtverlenende effecten verwerft die al dan niet het kapitaal vertegenwoordigen van een andere naamloze vennootschap dan bedoeld in de artikelen 514 en 515¹⁹ die aandelen aan toonder of gedematerialiseerde aandelen heeft uitgegeven, ten laatste binnen de vijf werkdagen volgend op de dag van verwerving aan deze vennootschap moet kennis geven van het aantal effecten dat hij bezit, wanneer de stemrechten verbonden aan die effecten 25 % of meer bereiken van het totaal der stemrechten op het ogenblik waarop zich de verrichting voordoet op grond waarvan kennisgeving verplicht is. Deze kennisgeving is eveneens binnen dezelfde termijn verplicht bij overdracht van effecten wanneer als gevolg hiervan de stemrechten zakken onder voormelde drempel van 25 %.

Voor deze gevallen wordt niet verwezen naar de verplichtingen in het kader van de transparantiewetgeving. Kennisgeving vindt dus plaats louter op basis van artikel 515bis W. Venn.

B. Kruisp participaties

1. Kennisgeving op grond van artikel 631 W.Venn.

10. Artikel 631 W.Venn. heeft betrekking op kruisp participaties tussen moeder- en dochtervennootschappen en bepaalt dat de vennootschap die een dochtervennootschap is van een andere vennootschap, deze laatste kennis geeft van het aantal en de aard van de door de moedervennootschap uitgegeven effecten met stemrecht en van de certificaten met betrekking tot deze effecten met stemrecht die zij in bezit heeft en ook van elke wijziging in haar effectenportefeuille.²⁰

2. Kennisgeving op grond van artikel 632 W.Venn.

11. Voor onafhankelijke vennootschappen, waarvan ten minste één van de betrokken vennootschappen een naamloze vennootschap is met zetel in België, geldt dat de betrokken vennootschappen niet in de situatie mogen verkeren dat elke vennootschap eigenaar is van effecten met stemrecht²¹ in de andere vennootschap die de grens van 10 % overschrijden.²² Dit betekent dat slechts één van de vennootschappen de grens van 10 % mag overschrijden.

Concreet houdt dit in dat, wanneer de participatie van een van beide onafhankelijke vennootschappen de grens van 10 % overschrijdt, de vennootschap die deze grens overschrijdt daarvan onmiddellijk kennis moet geven aan de andere vennootschap.²³ Dit wil concreet zeggen dat de naamloze vennootschap die als eerste – alleen of gezamenlijk met dochters en/of stromannen - de drempel van 10 % overschrijdt, dit op gedetailleerde wijze aan de andere vennootschap moet melden, bij ter post aangetekende brief.²⁴ Het verzuim dit te melden, brengt onmiddellijk de schorsing van het stemrecht mede dat verbonden is aan de overtallige stemrechten. Het uitoefenen van deze stemrechten in weerwil van deze schorsing wordt strafrechtelijk gesanctioneerd.²⁵ Bij daling van de participatie van de kennisgevende vennootschap onder de grens 10 % is een nieuwe kennisgeving vereist.²⁶

12. De voormelde kennisgevingen zijn niet vereist als zij reeds werden verricht in het kader van de Transparantiewet.²⁷

III. Openbaarmaking door vermelding in de toelichting

Belgische ondernemingen dienen in de toelichting bij de jaarrekening (VOL 5.7 en VKT 5.3) hun aandeelhoudersstructuur op de datum van jaarafsluiting op te nemen, zoals die blijkt uit de kennisgevingen die de ondernemingen hebben ontvangen. Deze verplichting wordt enerzijds geformuleerd door de transparantiewetgeving en anderzijds door de bepalingen m.b.t. kruisp participaties.²⁸

A. Wettelijke bepalingen

1. Belangrijke deelnemingen (Transparantiewetgeving)

13. Artikel 14, vierde lid van de Transparantiewet bepaalt dat emittenten naar Belgisch recht en waarvan de aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op de gereguleerde markt, in de toelichting bij hun jaarrekening, hun aandeelhoudersstructuur op balansdatum zoals die blijkt uit de ontvangen kennisgevingen, moeten vermelden in de staat betreffende het kapitaal.

14. Een gelijkaardige verplichting is van toepassing op vennootschappen genoteerd op Alternext.²⁹

15. Hoewel er op basis van artikel 515bis W.Venn. een kennisgeving moet worden gedaan, zal deze kennisgeving, indien deze niet reeds verplicht was op basis van de transparantiewetgeving³⁰, nooit aanleiding geven tot opname in de toelichting. De Commissie is van mening dat op basis van het artikel 515bis W.Venn. geen wettelijke verplichting bestaat om in de toelichting bij de jaarrekening de elementen op te nemen die exclusief voortkomen uit een kennisgeving die enkel op basis van artikel 515bis W.Venn. werd gedaan.

2. Kruisparticipaties

16. De regeling inzake kruisparticipaties (artikel 631, § 2, laatste lid en artikel 632, § 2, laatste lid W.Venn.) schrijft voor dat de door deze artikelen geviseerde vennootschappen ("iedere vennootschap") in de toelichting bij hun jaarrekening met betrekking tot de staat van haar kapitaal, de structuur van hun aandeelhouderschap op de dag van de jaarafsluiting, zoals die blijkt uit de kennisgevingen die zij hebben ontvangen, moeten vermelden.

B. Specifieke regels m.b.t. de vermelding van de aandeelhoudersstructuur in de toelichting³¹

17. De aandeelhoudersstructuur in de toelichting geeft de situatie van de onderneming weer op datum van jaarafsluiting.

Volgens de Commissie dienen de emittenten de informatie uit de ontvangen kennisgevingen (identiteit van de aandeelhouder, aandelenpercentage) als zodanig over te nemen in de toelichting bij de jaarrekening (VOL. 5.7 en VKT 5.3) en mogen zij de stemrechtenquota dus niet aanpassen om rekening te houden met wijzigingen die dateren van na de kennisgeving (bijvoorbeeld een wijziging van het totaal aantal stemrechten). Daarom is het belangrijk de data van de kennisgevingen te vermelden.

Bij kennisgeving naar aanleiding van het onderschrijven van de wettelijke of statutaire minimumdrempel, wordt enkel de identiteit van de aandeelhouder en het feit van de onderschrijving van de laagste drempel vermeld in de toelichting. Het aandelenpercentage wordt in dit geval niet overgenomen. In de toelichting van de jaarrekening van de daaropvolgende boekjaren wordt omtrent dit aandelenbezit geen informatie meer opgenomen zolang de minimumdrempel niet opnieuw wordt overschreden.

Indien er tussen de balansdatum en de datum waarop de jaarrekening werd opgesteld een nieuwe kennisgeving wordt ontvangen en deze kennisgeving door de raad van bestuur wordt beschouwd als een belangrijke gebeurtenis, dan moet zij conform artikel 96 W.Venn. in het jaarverslag worden vermeld.

18. De aandeelhoudersstructuur moet elk jaar opnieuw worden weergegeven, ook al heeft de emittent in de loop van het boekjaar geen enkele nieuwe kennisgeving ontvangen. In dat geval kan de aandeelhoudersstructuur van het vorige jaar als dusdanig worden overgenomen.

19. Tot slot is de Commissie van mening dat emittenten die in het kader van bovenstaande wettelijke bepalingen geen enkele kennisgeving hebben ontvangen, dit uitdrukkelijk dienen te vermelden in de toelichting.

1 Ingevolge artikel 657 W.Venn. zijn de hierna vermelde bepalingen betreffende de naamloze vennootschappen mede van toepassing op de commanditaire vennootschappen op aandelen.

2 Luidens artikel 4 W.Venn. zijn genoteerde vennootschappen, vennootschappen waarvan de effecten zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt in de zin van artikel 2, 3° van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (i.e. een Belgische of buitenlandse gereguleerde markt).

3 Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten.

4 Artikel 514, lid 1 W.Venn.

5 Artikel 514, lid 2 W.Venn. Met "andere gevallen" wordt o.a. bedoeld: het houderschap van 5 % of meer van de stemrechtverlenende effecten wanneer de naamloze vennootschap voor het eerst tot de verhandeling op een gereguleerde markt wordt toegelaten, de wijziging van de verdeling van het stemrecht en het sluiten, wijzigen of beëindigen van een akkoord van onderling overleg.

6 BS 12 juni 2007.

7 Met emittent wordt in de Transparantiewet enerzijds elke publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersoon bedoeld, waarvan de aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische of buitenlandse gereguleerde markt, zoals bedoeld in artikel 2, 5° of 6° van de wet van 2 augustus 2002 (art. 3, § 1, 1° en 2° Transparantiewet). Anderzijds wordt, voor de toepassing van Titel II van de Transparantiewet, Openbaarmaking van belangrijke deelnemingen, een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersoon die aandelen heeft uitgegeven eveneens als emittent beschouwd indien de certificaten die deze aandelen vertegenwoordigen tot de verhandeling op een gereguleerde markt zijn toegelaten, zelfs indien deze certificaten door een andere persoon zijn uitgegeven (art. 3, § 2 Transparantiewet).

8 Artikel 6, § 1, eerste lid Transparantiewet.

9 Artikel 6, § 1, tweede lid Transparantiewet.

10 Artikel 6, § 1, derde lid Transparantiewet.

11 Artikel 6, § 2 Transparantiewet.

12 Artikel 6, § 3 Transparantiewet.

- 13 Artikel 6, § 4 Transparantiewet.
- 14 De mogelijkheid om een statutaire regeling in te voeren, wordt beperkt tot Belgische emittenten en slaat dus niet op alle emittenten als bedoeld in artikel 5 van de Transparantiewet (emittenten waarvoor België de lidstaat van herkomst is), zie Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt en houdende diverse bepalingen.
- 15 Hiermee worden multilaterale handelsfaciliteiten bedoeld in de zin van artikel 2, lid 1, 4° van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.
- 16 BS 21 augustus 2008.
- 17 Wijziging door de wet van 18 januari 2010 (BS 26 januari 2010).
- 18 BS 9 februari 1993.
- 19 Dit is dus een bijkomende kennisgevingsplicht voor personen die stemrechtverlenende effecten houden in vennootschappen die niet genoteerd zijn en die de transparantiewetgeving niet statutair hebben voorzien.
- 20 Artikel 631, § 2, eerste lid W.Venn.; artikel 631 W.Venn. is zowel van toepassing op naamloze vennootschappen als op commanditaire vennootschappen op aandelen.
- 21 Hiermee wordt bedoeld: aandelen, winstbewijzen of certificaten die daarop betrekking hebben.
- 22 Artikel 632, § 1 W.Venn.
- 23 Artikel 632, § 2, eerste lid W.Venn.
- 24 Zie K. GEENS & B. SERVAES, "De kruisparticipatieregeling: een bescheiden rem op autocontrole", in De nieuwe vennootschappenwet van 18 juli 1991, Reeks Rechtspersonen- en vennootschapsrecht 3, Biblo, 1992, 190.
- 25 Artikel 651, 3° W.Venn.
- 26 Artikel 632, § 2, tweede lid W.Venn.
- 27 Artikel 632, § 2, derde lid W.Venn.; artikel 631 W.Venn. is zowel van toepassing op naamloze vennootschappen als op commanditaire vennootschappen op aandelen.
- 28 Het KB W.Venn. vermeldt in artikel 91 betreffende de gegevens die in de toelichting moeten worden opgenomen zelf geen algemene verplichting tot opname van de aandeelhoudersstructuur.
- 29 Zie artikel 5 van het koninklijk besluit van 21 augustus 2008 houdende nadere regels betreffende bepaalde multilaterale handelsfaciliteiten, dat o.m. artikel 14, vierde lid van de Transparantiewet van toepassing verklaart.
- 30 Dan moet er naar aanleiding van deze kennisgeving wel een vermelding in de toelichting plaatsvinden, zie artikel 14, vierde lid Transparantiewet.
- 31 Zie ook: Praktijkgids FSMA 2011_08 dd 10 november 2011 – Transparantiewetgeving (Titel II van de wet van 2 mei 2007 en koninklijk besluit van 14 februari 2008).